

SZILÁGY-SOMLYÓ

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési díjak:
egész évre 4 frt, fél évre 2 frt; közséki jegyzőknak és tanítóknak egész évre 3 frt.

Magán hirdetések díja:
Háromszor hasábozott garmond sorért 5 kr; bélyeg-díj minden beiktatásért 30 kr.

Hivatalos hirdetések díja:
Egyszeri közlésért tekintet nélkül a szöveg nagyságára, bélyegdíjjal, nyugtábélyeggel és támlappal együtt 3 frt.

Nyitlér soronként 30 kr.
többszöri hirdetésnél kedvezményeket nyújtanak.

A lap szellemi részét illető levelek a szerkesztőséghez, pénz küldemények és hirdetések a kiadóhivatalhoz címezendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Bérmentetlen levelek csak ismert kéztől fogadtatnak el.

Járványos betegségek.

Vidékünk kiválóan egészséges jó levegőjének, változatos hegyes-völgyes fekvésének a legtöbb helyen jó ivóvizének köszönhetjük, hogy nálunk a közelebbi években országsszerte fenyegetően fellépett ronszoló toroklob, vörheny, stb. járványos betegségek nagyobb mérvben föl nem merültek s mondhatni kevés áldozatot szedtek.

De még is sokkal nagyobb áldozatokat követeltek eme járványok egyes községekben, mintsem a felett egyszerűen napi rendre térhetnénk s azaz foglalkoznunk, a közügy érdekében szükségesnek ne mutatkoznék.

Ez év március 23-án 5616. szám alatt hocsátott ki a m. kir. belügy-miniszter valamennyi törvényhatósághoz a ronszoló toroklob és más járványszerűen fellépő betegségek tárgyában egy igen fontos rendeletet, melyet úgy városunk, mint a vidék községei figyelmében nem tudunk eléggé ajánlani. Kiválóképpen a községi jegyzők, lelkészek és tanítók vannak hivatva eme fontos miniszteri rendeletben foglalt utasításokat a néppel megismertetni s jó tanácsuk s figyelmességükkel a rendeletben foglalt intézkedéseknek sikerét biztosítani.

Bárha ezen járványok nagyrészt megkíméltek is eddig, ne bízzuk el magunkat, hanem okuljunk más vidékek szomorú példáján s tegyük meg előre az óvintézkedéseket.

Maga a rendelet így szól:

Az utóbbi időben országsszerte felmerült különböző nevű, de különösen a ronszoló toroklob-járvány alkalmával számos oly jelenséget észleltünk, mely arra indít, hogy a törvényhatóságok figyelmét a következőkre hívjam fel:

Az orvosi zárjelentésekből megállapítható tapasztalat az, hogy a gyermekek egészségére való felügyeletre kötelezett szülők, gyámok, vagy azok, kik ezen kötelezettséget magukra vállalták, a járványt és ragályos kórokból megbetegedett gyermekek gyógyításánál az 1876. XIV. t. c. 20. és különösen 82. §-ai ellenére számos ízben nemcsak idejekorán nem gondoskodnak, hanem az orvosi segínyt vagy egyáltalán nem, vagy csak olyankor veszik igénybe, midőn a fenyegető életveszélyt maguk is belátva, a gyermekek gyámkezelés nélkül történt elhalálása miatt rájuk hárítható büntetést íparkodnak elkerülni.

Nemkülönben igen gyakori azon eset is, hogy az orvos többnyire a hatóságok utján értesítve, kellő időben látta és gyógykezelés alá vette ugyan a megbetegedett gyermekeket, utasításait azonban a szülők csak lánghán, vagy éppen nem teljesítik. Ismerem a nehézségeket, melyek népünk még nagy részénél tapasztalható ezen indolenciának legyőzése ellen oszolkodnak. Annál inkább erről nyújtott orvosi segítyezést szervezése is, pedig az idézett törvény 22, 81. és 140. §-ai határozottan kötelezik a községeket és illetőleg a törvényhatóságokat, hogy a szegény betegekéről és általában a szükséges segélyről gondoskodjanak. El nem fogadható számos törvényhatóságnak azon mentsége, hogy elegendő orvosi személyzete nincs, mert a többször hivatott 1876. XIV. t. c. 84. §-a felhatalmazza a törvényhatóságokat, hogy — szükség szerint — járványorvosokat alkalmazzanak, mely célból utolsó sorban még az állam segélyét is igénybe vehetik. Az pedig, hogy esetleg veszélyes járvány által ellepott községbe hetenkint egyszer vagy netán kétszer lá-

togasson el a járási vagy körorvos, oly visszas állapot, melyet a törvényhatóságoknak, különösen hevenyragályos járványoknál, figyelmeztetés nélkül sem lenne szabad eltűnni.

A népnek nagy része még mindig nem hiszi, hogy a vörheny, a ronszoló toroklob stb. ragályzó betegségek és hogy gyors terjedésükre a közvetett vagy közvetlen érintkezés a legalkalmasabb mód. E tekintetben tehát a lelkészek tanítók stb. mindenütt felkérendők, hogy a törvényhatóságoknak azon igyekezetében, hogy ezt a néppel megértessék, minden kínálkozó alkalommal segítségére legyenek. Ugyaníly kitartás szükséges az iránt, hogy a járványok alkalmával az egészséges vagy egészségeseknek látszó gyermekek is szorgosabban megfigyeltesse, hogy így az orvosi segély lehetőleg jókor érkezéséhez az alkalom megadassék, amint e tekintetben különben már az 1873-dik évi 18,053. sz. alatt kelt itteni körrendeletben is adatott utasítás.

Meghagyandó szigorúan az is, hogy a ragályos kórokból elhaltak hullái mielőbb — és pedig kocsin — a temetőbe, esetleg a járvány uralgása alatt ideiglenesen felállítandó hullaházba szállíttassanak. A legtöbb ragályos kórnak okozó mikroorganizmusai hetekig, sőt hónapokig is megtartván ragályozó képességüket, okvetlenül szükséges a ragály elterjedésének megállítására az is, hogy a betegek által használt volt közhasználati tárgyak (evő- s ivóeszközök, ruha- és ágyneműek stb.), ugyisint a szobák alaposan fertőtleníttessenek, az ágynemű értéktelenebb részei, mint a szalmazsák, esetleg a pelyhek elégettessenek, stb. De erre nézve az egyszerű meghagyás korántsem elegendő, mert attól — tapasztalat szerint — eredményt várni nem lehet; azért is gondoskodjanak a törvényhatóságok, hogy ezen fertőtlenítések, hatósági megbízottak ellenőrzése mellett, orvos utasításai szerint, legcélszerűbben pedig betanított és begyakorolt hatósági fertőtlenítők által eszközöltessenek. A fertőtlenítéshez szükséges anyagokról az 1876. 14. t. c. 140. §-a szelvényében szegények számára ugyancsak a községek kötelessége gondoskodni, valamint a törvényhatóságok intézkedjék az iránt, hogy az elrendelt óv- és gyógyintézkedések mindenki által pontosan betartassanak.

Ismételve jutott tudomásomra oly eset, hogy magánosok, de előjárások is valamely ragályos kórnak előfordult egyes szórányos eseteit eléggé figyelemre sem méltatva, sem a kellő övrendszabályokat nem alkalmazták, sem az eseteket a törvényhatóságok tudomására nem hozták, úgy hogy az utóbbiak csak a járvány fellebbanásakor nyertek értesülést az előzőleg előfordult szórányos esetekről — oly járványoknál, melyek az óvintézkedést, kellő időben történt alkalmazása által, valószínűleg elkerülhetők lettek volna; felhívom ennél fogva a törvényhatóságokat, hogy a szóban levő bejelentési kötelezettséget ismételve, az alantas hatóságoknak szigorúan hagyják meg és azok pontos megtételét ellenőrzik is. Nagy hiányt képez továbbá az, hogy a kellő elkülöníthetőségtől legnagyobb részt gondoskodva nincsen. Pedig már az 1876. évi 10,053. sz. a. kelt itteni körrendelet hangsúlyozza a járvány vagy szükségkórházak felállításának fontosságát, mint oly intézkedést, mely a ragályzó és fertőző kórok csirájában elfojtására, illetőleg tovaterjedésük lehető megállítására a képzelhető legcélszerűbb és tekintve az általa elérhető pozitív előnyt, bátran állítható, a legelőszóbb is. Ha tekintetbe veszem egyrészt, hogy kedvező anyagi viszonyok között lévő törvényhatóságok sem gondoskodtak mindenhol ily járványkórházak felállításáról; másrészt, hogy az esetek nagy többségében mily kevés leleményesség és jóakarat szükségeltetik ezen intézmények legelőszóbb ideiglenes kiviteléhez, — e nagy fogyatkozás tényleges meglétét nem tulajdoníthatom másnak, minthogy azon

törvényhatóságok ezen nagyszemélyű kérdést mindeddig kellő megfontolás tárgyává nem tették. És ezért figyelmüket újból felhiva ezen nagyhorderejű tárgyra, elvárom, hogy szakközsegeik meghallgatása után a szükségeseket saját hatáskörükben mielőbb megteszik, eljárásuk eredményét pedig legkésőbb a törvényhatósági közgyűlés félévi jelentése alkalmával bejelentik.

Már az 1879. évi 38,254. sz. a. kelt itteni körrendelet tiltja a ragályos és fertőző betegségekben szenvedőknek elszállítását egyik törvényhatóság területéről a másikra s így természetesen valamely járványlepte községről is a járvány mentésére. Ezen tilalom megszegése által csak az utóbbi időben lőn — kimutathatólag — egy nagy községbe a szomszéd törvényhatóság területéről járvány behurcolva; miért is szükségesnek látom a törvényhatóságokat e tilalom szigorú megtartására is figyelmeztetni.

Ami különösen a ronszoló toroklob ellen lehető óv- és gyógyintézkedéseket illeti, ezen tárgyban az orsz. közegészségügyi tanács újabb szakvéleménye alapján az 1873. évi 18,053. és az 1879. évi 18,340. sz. a. kelt rendeletekben meghatározottak pontos keresztlvitelét, — az ajánlott gyógymódra vonatkozó némi, lejjebb felsorolandó, változtatástól eltekintve újból hangsúlyozom.

Különösen figyelemztetek annak elsőrendű szükségességére, hogy a megfelelő orvosok kirendeltessenek, a községek orvosokkal elláttassanak, az üresedésben lévő orvosi állások betölttessenek, mert csak a kellő orvosi személyzet megléte nyújthat biztosítékot az iránt, hogy a kiadott rendeletek utolsó izeg terjedő intézkedése tényleg és célszerűen keresztül is fog vitetni. — Figyelmeztetendő továbbá a lakosság, hogy mindenben, úgy az utcán, mint háza táján és a lakásban, nemkülönben testén és ruházatában a legnagyobb tisztaságra íparkodjék; szorgalmasan söpörjenek, surroljanak, a lakóhelyiségeket naponta legalább kétszer jól szellőztessék, fürödjének, mosakodjanak és szájukat minden étkezés után esetleg borsszesz vízzel öblögtessék. Összecsoportosulások, aminőkre vásárok, bucsók, bucsu járások, népes lakodalmak, halotti torok, stb. alkalmat szolgáltatnak, ragályos járványok idejében betiltandók.

Ronszoló toroklob-járvány alkalmával oly beteg, kinél torokfájás, nyelési nehézség, köhögés fejfájással, lázzal, forrással jelentkezik, a család többi tagjaitól azonnal elkülönítendő, nyakára jeges borogatás alkalmazandó, vele jéglabdacskot nyellessenek, az orvos pedig azonnal értesíttessék.

Ami magának a ronszoló toroklobnak kezelését illeti, megjegyzem, hogy a természetesen minden orvosnak saját tudására és tapasztalatára van bízva, mégis tájékozásul, mint a mai legjobb és legáltalánosabb eljárás az orsz. közegészségügyi tanács szakvéleménye szerint, a következők említendők.

Szükség szerint lázellenes szerek, különösen septikus toroklobnál (chinin) alkalmazandók. Torok öblögetőnek, vagy aqua calcis használtassék, egyenlő rész destilált vízzel vegyítve, esetleg 0,5 százalékos carboloidat hozzáadásával; sulyosabb, különösen septikus esetekben hígított borszész (1:3) is használható. Helyi kezelésre igen jó hatásúnak bizonyult a ferrum sesquichloratum solutumnak 5 százalékos glycerines oldata beecsetelésekre, a melyek naponta 2—3-szor, esetleg többször végeztetnek, de enyhén, szőr- vagy tépés ecsettel. Az ecsetelés lehet erőlyes, de úgy eszközöltessék, hogy a diphterias-helyeket szigorúan ne igazassa. Ahol a tünetek szerint a diphteriticus folyamat a gégre elterjed, vagy a hol ennek veszélye fenyeget, belsőleg sublomat ajánlható (0,01—0,03: 102:0 vizre és 1 tojás fehérjével) 2 óránként egy gyermekkanállal. Természetesen nagy fontossága van az erőlk kellő fenntartásának és e célból

kellő mennyiségű alkoholnak (ó-borocog-nac) belső használata feltétlenül szükséges. A diphteriashelyeknek pokolkővel égetése, edzése, vagy töménypokolkőoldattal való ecsetelése elhagyandó. Ezeket tudatva, még a járvány kimutatásokra vonatkozólag kívánok néhány megjegyzést tenni.

Az 1883. évi 24,639. és az 1887. évi 20,075. számú rendeletekkel megállapított járványkimutatási minta s a felterjesztési időköz stb. pontosan betartandó. Azonkívül a járványkimutatások az év végével, ha addig a járvány megszűntnek nem nyilvánítottak, lezárandók és a még betegen maradtak az új év kezdetén az ujonnan fölvetet beteg rovatába iktatandók; a jegyzet rovatában pedig felemlítendő, hogy ez a múlt évi járvány folytatása.

Az influenza-járványokra vonatkozólag megjegyzem, hogy azokról részletes nyolcadnapos statisztikai kimutatások felterjesztését nem kívánom, hanem csak a járványos fellépés bejelentését és a törvényhatósági kórházakban ápolat influenza-betegek sommas kimutatását természetesen a betegség kimenetele iránti jelentésekkel együtt.

Ezeket tudomásra hozva felhívom a törvényhatóságot, hogy jelen rendeletem pontos foganatosítása iránt intézkedjék.

Budapest, 1892. évi március hó 23. A miniszter helyett:

Lukács György s. k.
államtitkár.

Polgármesteri jelentés az 1891-ik évről.

(Folytatás.)

Keresztül vitte a rendőrségi személyzet a kereskedelmi m. kir. miniszter ur 37892—VI. sz. rendeleteivel a vasárnapi munkaszünet pontos betartását s azt folyton ellenőrző; támogatására szolgált ezenkívül a vám és regalebérloknak csaknem naponként előforduló esetekben; a nyilvános mulatságok, menetek, temetéseknek az utcai rendet fentartotta s az előforduló kihágásoknál a rendőrkapitánynak, mint I. fokú kihágási bírónak jelentést tett.

Az 1891-ik év kimagaslóbb rendőri eseményekben szűkölködik.

Öngyilkosság 1 esetben, vízbefulladás szintén egy esetben fordult elő, mikor is Papp Simonnak 12 éves Ambrus nevű gyermeke, július 3-án fürdés közben a „Kraszna“ folyamban lelte halálát.

Ennek következtében 1196—891. rksz. a. kibocsátott hirdetményel a szabadbani fürdésre nézve szigorú intézkedést tett s négy veszélyes helyen a fürdés tiltott s e pontokra a „Kraszna“ partján tilalmi táblák állíttatnak fel.

Nagyobb büntény, vagy figyelemre méltóbb lopás, betörési kísérlet, vagy betörés egyáltalán nem fordult elő.

53 kisebb lopási eset volt, mely esetekben a tettesek nagy előszeretettel leginkább a tyukok, csirkék és libák eltulajdonítását tűzték ki főcélul s a károk összege 50 krtól 25 frtig váltakozik. Egy betörésnél Krizsán Kálmán helybeli szőlőhegyi pincéjéből bor és pálinka tolvajoltatott el 27 frt értékben. Ez volt a legnagyobb kár összeg és a legfigyelemre méltóbb eset, mennyiben a lopás betörés által követettett el. A tettesek a rendőrség nyomozása folytán Nagy-Váradon kerültek kézre s adattak át az igazságszolgáltatásnak.

Az 52 lopási eset közül 31 esetben sikerült a tetteseket felfedezni s a megérdemelt büntetés végett az igazságszolgáltatás kezéhez átadtani.

Ezek képezik főbb vonásaiban az 1891-ik év fontosabb rendőri mozzanatait, melyek szembe ötlőleg mutatják, hogy a rendőrkapitányi hivatal, tekintettel a rendőri közegek rendkívül csekély létszámára, azoknak siralmasan csekély díjazására, az adott körülmények között mégis kellő si-

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Vasuti szálloda.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy a vasuti indóházzal szemben, saját házamban levő

SZÁLLODÁMAT

teljesen ujonnan átalakítottam, diszesen berendeztem s azt a tisztelt közönség rendelkezésére bocsátottam.

Tiszta, kényelmes szobák, kellemes, jóízű italok és izletes ételek pontos és olesó árban való kiszolgálása által óhajtom a n. é. közönség eddigi nagybecsű pártfogását továbbra is kiérdemelni, Magamat kegyes jóindulatukba ajánlva, vagyok Nagy-Károlyban, 1892. ápril hóban.

Teljes tisztelettel:

Gaál Kálmán,
szálloda-tulajdonos.

2-3

Félicsfürdő.

Vasuti állomás. Nagyváradtól kocsin egy óra. Vasuton fél órai távolság. Naponta 10 vonat. Vasárnap 14 vonat közlekedik Nagyváraddal.

E hires 39° R. fokú víz mindennemű kiült bőrkiütések, közhvény és csontfájdalmak, máj, lép, anyaméh és mirigy-daganatok, sárgaság és vízkórás, vese, vízhollyag- és aranyér-bántalmak, csonttörések és ficamodások, nőknél rendetlen, vagy elmaradt havi baj, gyomorgyengeség és gyomorgörccs ellen biztos sikerrel évek óta használtatik.

Az artézi kut forrásvíze belső bajoknál is kitűnő szolgálatot tesz.

Négy tükör-, kád- és családfürdők állanak a vendégek rendelkezésére.

Állandó fürdőorvos. Hat épületben 100 szoba 60 krtól 1 forint 50 krig. Zene, sétahelyek és öserdő.

Izletes ételek, tisztán kezelt jó italok. — Jutányos ár.

Minden megkeresésre készséggel utasítást és felvilágosítást adnak:

Kernáts és Bibó

1-3

bérlők.

Kitűnő borok és sör.

!!! VENDÉGLŐ MEGNYITÁS !!!

Van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönség becses tudomására hozni, miszerint folyó évi ápril 24-től kezdve a város tulajdonát képező barompiaci

*** VENDÉGLŐT ***

haszonbérbe kivettem s ott ugy idegen szállók, mint helybeliek részére kitűnő ételek, italok és kényelmes ellátás lesz jutányos áráért kiszolgálva.

A nagyérdemű helybeli és vidéki közönség pártfogását kérve, maradtam Szilágy-Somlyó, 1892. ápril havában.

Kiváló tisztelettel:

LISZTAY IMRE,
vendéglős.

2-3

Pontos kiszolgálás.

Tenyész kanok.

Báró Bánffy Albert szilágy-nagyalusi hitbizományi bérghazdasága elvállal tenyész-kanokat nyári legelőre darabonként 3 forintjával. — Ugyanott 15 darab 2—3 éves

tenyész-kan eladó.

Bővebb értesítést ad Szilágy-Nagyaluban

Lázár István,

1-3

hitbizományi bérlő.

Ovatossággal vásárlandó a

„ZACHERLIN.”

Vevő: ... Nekem nem kell a nyitott rovarpor, hiszen ZACHERLINT kértem! ... Nem hiába dicserik ezt a legkitűnőbb, bármely rovarirtó szert, azért nem is veszek mást, mint csakis:

lepecsételt palackot, melyen a „Zacherl” név áll.

Kaphatók: Szilágy-Somlyón Fábry József divatárú üzletében. — Zilahon: Bikfalvy Testvérekénél. — Tasnádon: Dulka Elek urnál.

2-12

Hirdetmény.

A szilágy-sámsoni ev. ref. egyház temploma kijavítása, mely a költségvetésben 1514 frt 98 krtban vétetett fel, árlejtés után május 8-án délelőtt 11 órakor ki fog adatni.

Az egyháztanács megbízásából

Sz.-Sámson, 1892. ápril 21.

Kozma Ferenc,
ref. pap.

50 év óta sikerrel használtatik.

Szeplőket és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztítálatlanságokat eltávolít biztosan az

Eszéki

SPITZER KENŐCS

és az

Eszéki Salvator-

SZAPPAN

valódi minőségben csak

Védjegy.

DIENES J. C.-féle

gyógyszertárban

ESZÉKEN, FELSOVÁROS.

1 tégely Spitzer kenőcs 35 kr.

1 üveg „ mosdóvíz 40 kr.

1 darab Salvator szappan 50 kr.

1 doboz Lyoni rizspor 3 színben 50 kr.

és 1 frt.

Figyelemreztetés.

Csak akkor valódi, ha fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva és kértik a t. e. közönség csakis Dienes-féle Eszéki kenőt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapestben:

Török József urnál

1-6 Király-utca 12.